

4. LA UNIVERSITAT PÚBLICA CATALANA COM A EINA DE DINAMITZACIÓ I TRANSFORMACIÓ SOCIOECONÒMICA TERRITORIAL: ANÀLISI D'INDICADORS I DIMENSIONS CLAU

4. LA UNIVERSITAT PÚBLICA CATALANA COM A EINA DE DINAMITZACIÓ I TRANSFORMACIÓ SOCIOECONÒMICA TERRITORIAL: ANÀLISI D'INDICADORS I DIMENSIONS CLAU

Equip Investigador:

Juan Antonio Duro (coord.),
Departament d'Economia, URV

Agustí Segarra,
Departament d'Economia, URV

Mertxe Teruel,
Departament d'Economia, URV

Pere Segarra,
Departament de Gestió d'Empreses, URV

M. Dolors Setó,
Departament de Gestió d'Empreses, URV

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

4.1. Introducció

Es pot dir que a les funcions més clàssiques, com la de la formació estàndard i la recerca bàsica o aplicada, les universitats n'hi han anat incorporant d'altres que contribueixen, potser de manera més visible, al seu apropament a la societat, tant a partir de vectors econòmics com socials. En aquesta part volem centrar-nos en la importància (real i potencial) i la incidència de les universitats públiques en aquests altres vectors. Es tracta d'uns vectors, àmbits o dimensions que, en gran manera, són a vegades menys objecte d'anàlisi per part de les institucions. En particular, aquests «àmbits pràctics» d'atenció preferent en el document tenen a veure amb dimensions de l'economia catalana que s'han de potenciar, bé perquè constitueixen debilitats estratègiques, bé perquè són elements de potencialitat estricta, d'acord amb el context global.

Específicament, en aquesta part s'incideix en cinc dimensions. En primer lloc, en els *outputs* del mercat de treball associats als ensenyaments universitaris. Aquesta atenció s'explica per les taxes d'atur elevades al nostre territori, i més si les comparem amb els nostres referents europeus, i per la capacitat d'incidència correctora per part del sistema públic d'universitats. En segon lloc, s'analitza la situació i l'evolució de la funció de transferència tecnològica i innovació del sistema d'universitats públiques catalanes, donada la posició que, en termes d'innovació, Catalunya manifesta globalment, i que no és especialment rellevant en el context europeu (com mostren, per exemple, dades de la Comissió Europea, Regional Innovation Scoreboard). En tercer lloc, les universitats públiques tenen molt a dir en termes de la dimensió d'internacionalització, variable determinant de la competitivitat econòmica dels territoris i de les persones i on, per exemple, tenim posicions no gaire favorables en el context de les PIME. En quart lloc, es revisa la posició de l'emprenedoria a les universitats, fonamentalment tecnològica, en un país com el nostre també amb un taxa d'activitat emprenedora inferior a la dels països basats en innovació (GEM). I, finalment, es revisa el concepte de responsabilitat social de les universitats, donat l'impacte creixent que també tenen en aquest àmbit.

Figura 1. Àmbits d'atenció

Font: elaboració pròpia.

4.2. Universitats i mercat de treball

La formació que duen a terme les universitats cerca no només millorar el coneixement i les pautes socioculturals de la nostra societat, sinó, en particular, incrementar l'ocupabilitat de la població i la qualitat d'aquesta ocupabilitat. Per tant, en relació amb aquesta motivació pràctica, es pretendria incloure indicadors associats a les condicions laborals diferencials dels graduats, tant en termes de quantitat com de qualitat. Bàsicament, els indicadors de resultats tenen a veure amb tres dimensions bàsiques, en certa manera connectades. En primer lloc, amb la probabilitat d'estar ocupat (o ocupabilitat), com a dimensió de benestar essencial per a les persones. En segon lloc, s'inclouen indicadors relatius a l'estabilitat d'aquesta ocupació, aspecte que no només és rellevant en termes del benestar individual i col·lectiu, sinó que acaba repercutint en el creixement econòmic global a través del major consum privat. I, en tercer lloc, els guanys. De fet, tenir una major probabilitat d'estar ocupat i que el lloc de treball sigui estable i ben remunerat podrien conformar una mena d'*índex de felicitat laboral*. D'altra banda, en aquest capítol s'aprofita per revisar de manera breu l'activitat de les universitats en formació continuada i permanent i els components de formació més pràctics de les titulacions oficials, sovint prou desconeguts, però que han experimentat un gran impuls els darrers anys.

Els resultats en termes d'*outputs* laborals comparats es poden resumir en els següents:

- » els graduats universitaris tenen majors taxes d'ocupació i menys taxes d'inactivitat que la resta de la població en tram edat comparable.
- » així mateix, els ha impactat menys la crisi econòmica.
- » els graduats es veuen menys afectats per l'atur de llarga durada, de gran creixement global des de la crisi.
- » tenen menys estabilitat contractual (en part pel factor edat).
- » manifesten tenir menors posicions emprenedores.
- » però majors guanys comparats en general.

Pel que fa a la formació pràctica i professionalitzada, es pot subratllar que:

- » s'ha produït un clar creixement de la intensitat pràctica (del 9,5 % al 15 % dels alumnes).
- » les ofertes de treball gestionades per les borses treball de les universitats s'aproparien a 12.000 el 2014 (7 % estudiants).
- » s'ha incrementat el nombre d'alumnes de màsters oficials i postgraus fins als 41.000 del curs 2014-2015.
- » la formació a mida arriba ja als 17.500 alumnes.
- » uns 14.000 MOOC.
- » 29.000 matriculats d'idiomes.
- » extensió universitària: 3.900

Per tant, les universitats públiques, i la formació universitària que proporcionen, típicament, es relaciona amb millors outputs en el mercat de treball (que no pas la resta de la població en tram edat comparable) i, addicionalment, han impulsat el vessant pràctic en els seus programes, així com els productes de formació continuada, amb l'objectiu de millorar l'ocupabilitat global i la resta de vectors laborals de la població.

4.3. Transferència i innovació

Les universitats públiques són uns actors clau en el si del sistema d'innovació i cada cop la seva participació mitjançant la transferència de coneixement i la cooperació en projectes d'R+D esdevé més imprescindible. El seu paper ha crescut força en les darreres dècades i, en els nostres dies, s'han convertit en elements imprescindibles del sistema. Les universitats catalanes estan fent un esforç considerable en matèria de recerca i transferència de coneixement. Els darrers anys, malgrat l'efecte negatiu de les polítiques restrictives dels governs català i espanyol en el camp de l'R+D, s'han intensificat els contactes universitat-empresa en el si del sistema català d'innovació. Les empreses catalanes absorbeixen amb més intensitat els coneixements i la tecnologia generada en el si de les universitats catalanes a través de diverses fonts externes (acords amb altres empreses, relacions amb proveïdors i clients, centres de transferència públics, institucions privades sense ànim de lucre), si bé el volum dels ingressos que van a parar a les arques de les universitats està molt per sota dels procedents de la resta de fonts.

Hem de ser conscients que la crisi actual ha tingut un impacte negatiu sobre l'activitat innovadora de les empreses catalanes. Podem observar que, des de l'any 2010, ha disminuït el nombre d'empreses catalanes que van registrar patents, també ho han fet les seves inversions en R+D i, també, el nombre d'empreses innovadores que van participar en projectes cooperatius d'R+D amb altres empreses, universitats o centres tecnològics. Els darrers anys, a aquest escenari a la baixa hi hem d'afegir els efectes derivats de la política restrictiva aplicada pel govern espanyol en matèria científica i tecnològica. En aquest escenari, qualsevol anàlisi sobre la transferència de coneixement de la universitat a l'empresa no ha de perdre de vista les restriccions que estan patint les empreses catalanes i, de retruc, les estructures universitàries que tenen com a missió transferir el coneixement al teixit productiu del país.

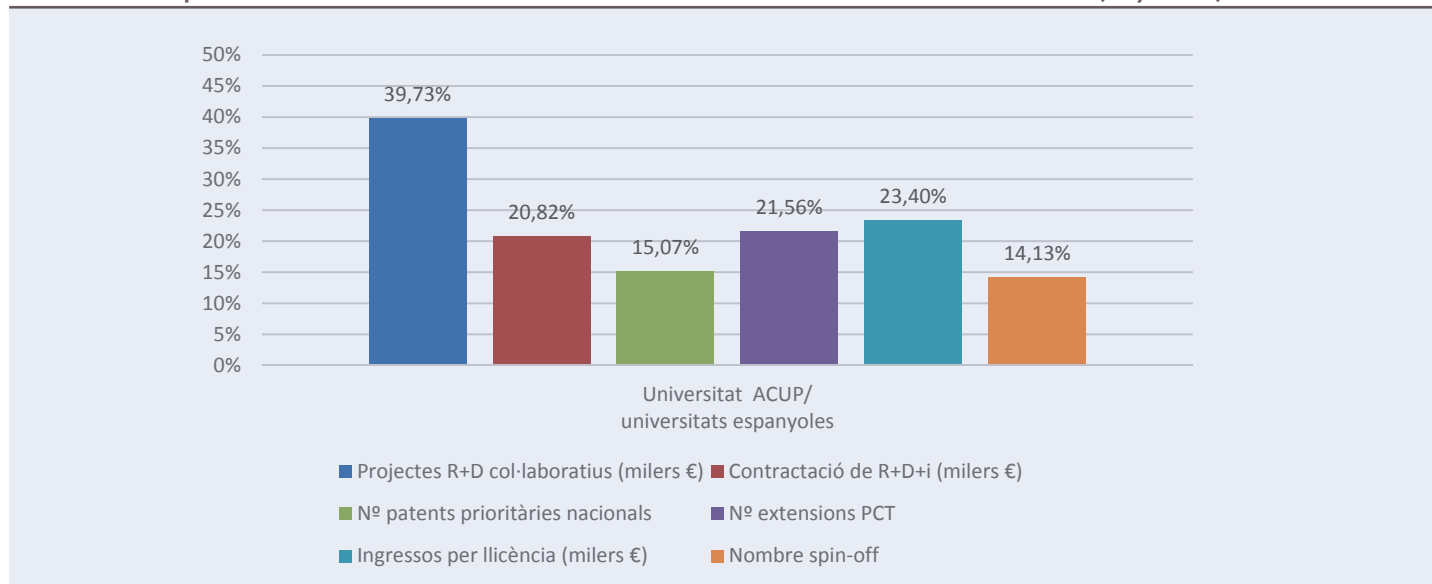
A totes aquestes consideracions hem d'afegir que, operativament, la universitat catalana contemporània és una barreja d'activitats vinculades a la docència i la investigació, tant bàsica com aplicada, així com a un conjunt d'iniciatives variades, i a vegades contradictòries, vinculades a la transferència de coneixement i les activitats culturals. Aquests elements existeixen en una tensió creativa i periòdicament entren en conflicte, el qual finalitza normalment en compromís i canvi normatiu en què elements diferents, i fins i tot aparentment oposats, com la iniciativa empresarial i la difusió del coneixement, es reconcilien. La universitat catalana està immersa en aquestes contradiccions.

Les universitats catalanes són les més ben valorades del conjunt de l'Estat, tant als rànquings internacionals com estatals. Ara bé, les universitats catalanes tenen el repte de crear estructures més àgils i amb gran capacitat per aprendre i adaptar-se als nous escenaris. S'han de potenciar departaments interdisciplinaris, disciplines acadèmiques més flexibles i creatives dotades d'una major capacitat autoorganitzativa i adients per estrènyer els vincles amb les empreses privades. Aquesta nova realitat que s'albira per al segle XXI planteja també un repte per a les administracions públiques, que han de dissenyar infraestructures científiques i tecnològiques on s'integrin les instàncies universitàries i les empreses. Es parla d'un contracte social o del model de «triple hèlix», que potencia el punt de trobada entre el govern, el sector privat i les universitats.

Una síntesi de resultats en termes de transferència i innovació de les universitats públiques catalanes és la següent:

- » El potencial científic català està per sobre del pes demogràfic i econòmic del país: les tesis representen el 24,1 % del total espanyol i els articles científics el 28,7 % (major productivitat de la xarxa d'universitats catalanes).
- » La relació dels actors externs del sistema d'innovació amb les universitats catalanes és considerable.
- » Els recursos per a la col·laboració dels grups de recerca de les universitats catalanes representen el 39,7 % del total espanyol.
- » Els ingressos per a la contractació d'R+D+I representen el 20,8 %.
- » Ara bé, en matèria de patents, els resultats no són tan favorables. Les patents nacionals registrades en l'OEPM sols representen el 15,1 % del total espanyol.
- » Les patents internacionals (PCT, Patent Cooperation Treaty) representen el 21,5 %.

Gràfic 9. Principals indicadors de transferència de coneixement de les universitats catalanes (any 2014)

Font: elaboració pròpia.

Per tant, encara queda molt per fer. Catalunya, en situar-se a certa distància del nucli dur de regions europees que formen la frontera tecnològica, no ofereix l'entorn més adient per estrènyer les relacions universitat-empresa. Aquesta realitat ens obliga a ser prudents per no adoptar uns discursos excessivament optimistes que ens portin a dissenyar un escenari de futur inassolible. Convé no deixar-se portar per la precipitació. A la pràctica, la prudència s'imposa quan es miren els recursos disponibles i l'entitat del nostre sistema d'innovació. Tot i això, no hem de perdre de vista que el camí recorregut des de la creació d'un sistema universitari més descentralitzat i més sensible a la realitat territorial del país ha estat molt positiu.

4.4. Internacionalització

La internacionalització del sistema universitari és un procés amb una llarga trajectòria. Les universitats tenen com a pilar principal la generació i transmissió de coneixement, el qual té un caràcter universal. No obstant això, el procés d'internacionalització del sistema universitari s'ha intensificat i transformat durant les darreres dècades com a resposta al fenomen de la globalització. De fet, la configuració de l'espai europeu de l'educació superior ha respost a la necessitat de donar una major flexibilitat als moviments internacionals en l'àmbit dels estudis universitaris.

A partir de les dades presentades, les principals conclusions que podem destacar són les següents:

- » El procés d'internacionalització de les universitats va de la mà dels canvis socials i econòmics mundials. En aquest procés, les universitats han transformat la seva perspectiva sobre la internacionalització, que ha passat de ser concebuda com un flux d'estudiants i personal universitari a ser considerada un fenomen transversal que afecta totes les àrees de l'organització universitària.

- » El sistema universitari públic català ha aconseguit situar-se en posicions destacades dels rànquings internacionals. Malgrat la crisi econòmica, es constata un manteniment de la visualització de l'activitat acadèmica i de recerca.
- » Es fa palesa la baixa mobilitat d'estudiants de grau i postgrau des de i cap a altres països, sobretot en els graus. Cal dissenyar polítiques d'atracció que fomentin la mobilitat internacional i sobretot aprofundir les polítiques d'atracció. Especialment necessàries són les actuacions que es puguin dur a terme per atraure estudiants de doctorat, atès que representen una entrada d'estudiants altament qualificats.
- » Respecte als recursos humans, el professorat estranger de les universitats catalanes ha disminuït i el percentatge de personal d'administració i serveis d'origen estranger és escàs. Aquest fet indica un potencial deteriorament de la capacitat que tenen les universitats per fomentar la laH (*internationalisation at home*). Cal dissenyar i implementar polítiques que fomentin l'atracció de personal estranger i, simultàniament, reforçar la dimensió internacional del personal intern, independentment de la seva nacionalitat.
- » Els estudiants universitaris presenten mancances quant al coneixement d'una llengua estrangera. Les polítiques de foment de domini lingüístic han de ser una política educativa que vagi dirigida a nivells educatius inferiors.
- » Els resultats posen en relleu la desigual capacitat d'atracció de talent investigador entre les universitats catalanes i, per tant, la necessitat de potenciar la visibilitat de la recerca internacional, així com posicionar les universitats no només en uns àmbits de recerca específics, sinó ampliar les diferents línies sobre les quals recaigui la responsabilitat d'internacionalitzar.
- » Els recursos econòmics obtinguts per via competitiva en l'àmbit internacional s'han reduït significativament. Aquest fet és rellevant atès que els recursos nacionals encara han tingut una davallada superior. Aquesta situació pot tensionar el sistema de recerca de les universitats i malmetre un dels pilars bàsics, la recerca.
- » Finalment, s'apunta la necessitat de fomentar la col·laboració internacional en matèria de recerca. L'accés a recursos i la facilitat per accedir a xarxes internacionals són accions necessàries per enfortir les universitats internament, però també com a agents del sistema d'innovació.

Amb tot, el procés d'internacionalització de les universitats reflecteix les noves tendències, segons les quals és necessari establir i enfortir relacions internacionals, augmentar el flux de capital humà i coneixement i respondre als nous perfils laborals amb un caràcter més internacional. Ara bé, la responsabilitat d'assolir la internacionalització no ha de recaure sobre el sistema universitari només, sinó també sobre tot el sistema educatiu i cultural, el qual ha de prendre mesures que permetin assolir aquests objectius de forma global.

4.5. Emprenedoria

El concepte d'emprenedoria en el sentit més ampli ha estat una incorporació dels últims cinc anys al conjunt de les universitats, si bé el concepte de creació d'empreses hi ha estat molt present des dels anys noranta. El canvi d'orientació, per part de les universitats, és una realitat nova, de fet. Si bé avui totes les institucions l'estan adoptant, el nivell d'implantació és encara força irregular i això dificulta poder treure conclusions robustes a partir de l'anàlisi dels referents. Encara que s'ha utilitzat informació externa per a la redacció, s'ha de subratllar també que una part important de les anàlisis incloses provenen d'una enquesta pròpia feta a tots els responsables d'emprenedoria de les universitats públiques.

L'estratègia de foment de l'emprenedoria a les universitats exigiria:

- » Iniciatives que fomentin l'autoocupació dels estudiants, incloent-hi la sensibilització, la formació i l'orientació personalitzada dels futurs emprenedors.
- » Iniciatives per potenciar la creació d'empreses d'alt valor tecnològic, en camps d'especialització on la universitat pugui exercir el seu lideratge (*spin-off*).

D'altra banda, quins són els elements clau per desenvolupar una estratègia de foment de l'emprenedoria?

- » Disposar d'organització específica (càtedres, instituts, fundacions, alumni, parcs científics...).
- » Contingència pressupostària per al finançament de les activitats de foment de l'emprenedoria.
- » Possibilitat de disposar de patrocinadors externs.
- » Accés als programes d'ajut públic de foment de l'emprenedoria.
- » Equip humà amb dedicació específica.
- » Disposició d'activitats curriculars.
- » Programació d'activitats extracurriculars.
- » Activitats de formació en habilitats concretes.
- » Activitats pseudolúdiques.
- » Disponibilitat de serveis tècnics específics (*vivers, coworking, networking, etc.*).
- » Implicació del professorat.
- » Servei de creació i tutoria d'empreses *spin-off* universitàries.

Alguns resultats que es poden destacar de l'enquesta a les universitats són els següents:

- » Sis universitats disposen d'estructures unificades.
- » Quatre institucions no disposen de pressupost propi per atendre les activitats d'emprenedoria.
- » Cinc universitats públiques catalanes disposen d'equips de quatre o més persones amb dedicació exclusiva a la gestió de l'emprenedoria.
- » La tutoria per part dels professors tan sols es dona en el 62,5 % de les universitats.
- » Quatre universitats disposen d'acceleradores.
- » Sis universitats disposen de servei de vigilància tecnològica i protecció de la propietat industrial i intel·lectual.
- » Cinc universitats disposen de *vivers*.
- » Les assignatures de caràcter curricular que s'imparteixen són encara molt escasses.

- » La percepció de l'oferta formativa que les universitats ofereixen per desenvolupar les competències emprenedores són encara desconegudes per una mitjana superior al 50 % dels estudiants.
- » Pel que fa al conjunt de les empreses spin-off vinculades amb les universitats espanyoles, s'observa un estancament des del 2010.
- » Cada universitat ha vist augmentar de forma important el nombre de projectes emprenedors any a any. D'una mitjana de 35,4 projectes per universitat l'any 2014, s'ha passat a una mitjana de 132,3 el 2016.
- » La creació de projectes constituïts per les universitats ha davallat d'una mitjana de 5,5 empreses/any per universitat a 3,6.
- » La creació d'empreses start-up no creix.

Aquestes dades mostren, consegüentment, la dificultat per consolidar el model de transferència tecnològica de les universitats davant el canvi de model que es requereix en un entorn canviant com el que sorgeix al final de l'última crisi.

Taula 3. Evolució de la gestió de l'emprenedoria de les universitats públiques catalanes

Resultats de la gestió emprenedora	Mitjana		
	Any 2014	Any 2015	Any 2016
Nombre de projectes emprenedors iniciats	35,40	92,17	132,33
Nombre de projectes constituïts	5,50	4,80	3,60
Nombre d'empreses <i>start-up</i> creades	2,67	3,00	2,17
Nombre d'empreses <i>spin-off</i> creades	1,63	1,88	1,71
Nombre d'empreses externes creades	2,33	2,67	1,67
Nombre d'empreses finançades	8,00	7,25	6,00
Nombre d'empreses spin-off tancades	1,50	0,67	1,00
Nombre de patents implantades via <i>spin-off</i> o equivalent	1,57	2,20	2,00

Font: elaboració pròpia a partir de dades recollides de totes les universitats públiques catalanes. Nota: valors mitjans per universitat.

Els anys vinents caldrà aprofundir en el canvi d'orientació de les universitats en dos sentits:

- » Com a objectiu de docència, per complementar la formació de quadres per incorporar a projectes existents i la formació de persones capaces de crear els seus propis projectes.
- » Crear les estructures necessàries per possibilitar el desenvolupament de projectes d'alt valor de coneixement sorgits de la mateixa universitat, i formar persones amb talent que puguin ser líders de projectes amb creixement.

La confusa situació que reflecteix la creació d'empreses vinculades a les universitats, a través de projectes de *start-ups* i *spin-offs*, posa en evidència la necessitat d'intensificar la tasca de sensibilització del professorat vers l'emprenedoria, no tan sols per a la seva transmissió a l'alumnat, sinó també per potenciar la transferència del coneixement generat.

En definitiva, la cultura emprenedora és una necessitat ineludible a mitjà i llarg termini, però la seva formació i transmissió s'han convertit ja en una obligació a curt termini.

4.6. La responsabilitat social de la universitat i el seu impacte

Els temes socials adquireixen cada cop més importància en el context de les universitats i, en concret, en les universitats públiques catalanes. Des de sempre, les universitats catalanes s'han mostrat preocupades pels temes socials, però és cert que en els darrers anys aquest tema —emmarcat en l'àmbit de la responsabilitat social— ha agafat una forta embranzida i s'han posat en marxa noves iniciatives socials i se n'han reforçant d'altres que ja es feien des de fa temps. En termes generals, s'observa que totes les universitats públiques catalanes fan un reconeixement explícit de la seva responsabilitat social i fins i tot es constata una major visibilitat d'aquest tema als webs institucionals, la qual cosa ens indica el seu interès creixent. Així doncs, les universitats han anat incorporant cada cop més els continguts de responsabilitat social en la seva visió i en les seves diferents missions, en la relació amb les persones i l'entorn, en la seva projecció exterior i en la seva pròpia gestió i govern intern.

A l'hora de buscar indicadors que ens permetin fer una primera valoració de la responsabilitat social de les universitats públiques catalanes i del seu impacte, cal posar de manifest la dificultat d'obtenir dades homogènies per al conjunt de les universitats. Així com es disposa de dades i indicadors clau de referència en àmbits com la docència, la recerca o la transferència de tecnologia —que són recollits de manera sistemàtica per les universitats—, no passa el mateix en l'àmbit social.

Malgrat els esforços que s'estan fent per avançar en aquesta direcció, encara no es disposa d'un conjunt ampli i uniforme d'indicadors que permetin recollir de manera sistematitzada informació per poder valorar rigorosament l'impacte social de les universitats. Aquest fet ha dificultat en gran part la realització del present estudi, condicionant-ne la naturalesa.

Per aquest motiu, una de les aportacions més importants d'aquest capítol ha estat la descripció de les principals dimensions que poden ser considerades en l'àmbit social, així com la proposta d'una bateria d'indicadors per a cadascuna. Això ha resultat en un total d'11 dimensions i un conjunt de 62 indicadors (que poden ser consultats en la versió en línia de l'informe).

Taula 4. Àmbits o dimensions en què les universitats públiques catalanes produeixen impactes socials

D1. FORMACIÓ PER A COL·LECTIUS ESPECÍFICS
S'hi inclouen totes aquelles accions de formació realitzades per la universitat que s'adrecen a col·lectius específics com és el cas del col·lectiu de la gent gran o tercera edat, els majors de 55 anys, entre d'altres.
D2. ATENCIÓ A LA DISCAPACITAT
S'hi inclouen totes aquelles accions adreçades a millorar la integració de les persones amb algun tipus de discapacitat a la universitat.
D3. COOPERACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT
S'hi inclouen totes aquelles accions emmarcades en la solidaritat que pretenen generar un impacte positiu i una millora, especialment, en aquells països que estan en via de desenvolupament.
D4. VOLUNTARIAT
S'hi inclouen totes aquelles accions relacionades amb el treball altruista i solidari de la comunitat universitària per servir la comunitat (o el medi ambient), davant situacions de vulneració, privació o falta de drets o oportunitats per assolir una millor qualitat de vida i una major cohesió social.
D5. PROGRAMA APRENTATGE SERVEI
S'hi inclouen les accions que porta a terme la universitat per integrar en el seu vessant docent una proposta educativa anomenada <i>aprenentatge servei</i> , que combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte, en el qual els participants es formen tot treballant sobre necessitats reals de l'entorn amb l'objectiu de millorar-lo.
D6. CULTURA
S'hi inclouen totes aquelles activitats culturals que porta a terme la universitat en un sentit ampli: música, teatre, cinema, art, dansa, poesia, exposicions, etc.
D7. SALUT I ESPORT
S'hi inclouen totes les pràctiques esportives que es porten a terme en el context de la universitat, així com aquelles relatives a la promoció d'hàbits saludables, adreçades especialment a la comunitat universitària.
D8. IGUALTAT DE GÈNERE
S'hi inclouen totes les accions que porta a terme la universitat per contribuir a la igualtat d'oportunitats entre homes i dones.
D9. ALUMNI
S'hi inclou la vinculació que la universitat manté amb els antics alumnes, així com amb altres persones que puguin tenir un interès especial a formar part de la comunitat universitària.
D10. RECONeixEMENT SOCIAL
S'hi inclouen les accions que porta a terme la universitat per poder donar-se a conèixer més a la societat i poder explicar què és el que fa.
D11. MEDI AMBIENT
S'hi inclouen totes les accions que porta a terme la universitat en relació amb el seu compromís mediambiental.

Font: elaboració pròpia.

La identificació d'aquestes onze dimensions i els seus indicadors ens ha permès —encara que de manera aproximada— ser conscients de l'impacte positiu que generen les universitats públiques catalanes en la societat en general i sobre les persones i l'entorn en particular, a través d'un ampli ventall d'actuacions que es porten a terme en relació amb temes com la integració de determinats col·lectius amb dificultats, la igualtat de gènere, la cooperació per al desenvolupament, el voluntariat, l'aprenentatge servei, la cul-

tura, l'esport i la salut, la cura del medi ambient, l'interès per fer una universitat més propera a la gent i la vinculació amb els antics alumnes, entre d'altres.

De tota manera, alguns resultats parcials de l'enquesta realitzada a les universitats mostren que:

- » Sis universitats públiques catalanes que han participat en l'estudi disposen d'un programa de formació adreçat a determinats col·lectius socials, com el de majors de 55 anys o les persones de la tercera edat.
- » Totes les universitats disposen d'una oficina o servei d'atenció a la discapacitat, així com d'un pla d'atenció a la discapacitat, per tal de poder facilitar l'adaptació dels estudiants.
- » Totes disposen d'una unitat dedicada a promoure la igualtat de gènere. En particular, les universitats públiques catalanes han assolit en els darrers cinc anys l'equilibri en la contractació de dones com a personal docent i investigador.
- » Totes disposen d'una oficina o servei de cooperació per al desenvolupament. Hi ha en marxa un ampli ventall de projectes de cooperació internacional en àmbits com la salut, la comunicació, les tecnologies de la informació i l'agricultura, entre d'altres, i amb major presència de projectes de col·laboració a l'Àfrica i a l'Amèrica Llatina.
- » Totes disposen d'una oficina de voluntariat o unitat similar que canalitza totes les accions de voluntariat que es porten a terme des de la universitat. A més, segons les dades proporcionades per les universitats públiques catalanes que han col·laborat en l'estudi, s'han portat a terme més de 271 actuacions i activitats de voluntariat, que han beneficiat més de 145 entitats socials i han implicat la col·laboració més de 3.205 persones de la comunitat universitària.
- » L'aprenentatge servei, conegut com a APS, és una de les iniciatives més recents que porten a terme les universitats en el seu intent de contribuir a generar un impacte positiu i una millora en la societat en què opera. Segons les dades recollides, cinc universitats públiques catalanes que han participat en l'estudi porten a terme alguna experiència en aprenentatge servei.
- » Cinc universitats públiques catalanes que han participat en l'estudi duen a terme activitats relatives a la cultura en un sentit ampli. Així, per exemple, la varietat d'activitats culturals que porten a terme les universitats pot variar des de quatre fins a quinze activitats.
- » Totes les universitats públiques catalanes disposen d'un servei d'esports o similar. Concretament, segons les dades proporcionades per les universitats públiques catalanes, aquestes han portat a terme durant el curs 2014-2015 més de 617 activitats esportives, en les quals han participat més de 17.679 persones.
- » Totes disposen d'algun tipus associació d'antics alumnes que permet mantenir la vinculació amb la universitat. Pel que fa al nombre d'estudiants vinculats, segons les dades aportades per les universitats que han col·laborat en l'estudi, en total suposarien més de 126.550 antics alumnes.
- » Totes les universitats públiques catalanes tenen presència a les xarxes socials i es constata un nombre creixent de seguidors en les principals xarxes.
- » Cinc universitats públiques catalanes que han participat en l'estudi disposen d'un pla de sostenibilitat. Sis universitats públiques catalanes que han participat en l'estudi porten a terme diverses activitats o campanyes de sensibilització mediambiental.

Cal, doncs, continuar avançant en aquesta direcció per poder valoritzar la dimensió social de la universitat, reconeixent l'important esforç que estan fent les universitats públiques catalanes en l'àmbit de la responsabilitat social.